

ಡಿಜಿಟಲ್ ಹೊಕ್ಕುಳಬಳ್ಳಿ:
ಭಾರತದ ‘ಜೆನ್ ಜಿ’ (Generation Z) ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ
ಮೊಬೈಲ್ ಅವಲಂಬನೆಯ ಒಂದು ಬಹುಆಯಾಮದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಸುಚಿತ್ರಾ ಎಸ್.*, ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್, ಗೌರಮ್ಮ ಟಿ.*****
& ಸೌಂದರ್ಯ ಎಂ.ಎನ್.****

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.19638130>

ABSTRACT

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧವು ಭಾರತದ ಸಾಮಾಜಿಕ-ತಾಂತ್ರಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿರುವ ಆಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ‘ಜೆನ್ ಜಿ’ (Generation Z) ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್ ಕೇವಲ ಒಂದು ಉಪಕರಣವಾಗಿ ಉಳಿಯದೆ, ಅದು ಅವರ ಶಾರೀರಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾದ “ಡಿಜಿಟಲ್ ಹೊಕ್ಕುಳಬಳ್ಳಿ”ಯಾಗಿ (Digital Umbilicus) ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂಪರ್ಕವು ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಯಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಜೀವನಾಧಾರವಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ನೆರವಿಜ್ಞಾನದ ದತ್ತಾಂಶಗಳು ಈ ತೀವ್ರ ಅವಲಂಬನೆಯು ‘ಡೋಪಮೈನ್-ಚಾಲಿತ ವ್ಯಸನ’ದ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿವೆ. ಭಾರತವು ತನ್ನ ‘ಜನಸಂಖ್ಯಾ ಲಾಭಾಂಶ’ದ (Demographic Dividend) ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಯುವಜನತೆಯನ್ನು

* **ಸುಚಿತ್ರಾ ಎಸ್.**, ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಕೂಲ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಉತ್ತರ.

** **ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್**, ನಿಟ್ಟೆ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ, ನಿಟ್ಟೆ ಡೀಮ್ಡ್ ಟು ಬಿ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

*** **ಗೌರಮ್ಮ ಟಿ.**, ನಿಟ್ಟೆ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ, ನಿಟ್ಟೆ ಡೀಮ್ಡ್ ಟು ಬಿ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

**** **ಸೌಂದರ್ಯ ಎಂ.ಎನ್.**, ನಿಟ್ಟೆ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಇನ್ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ, ನಿಟ್ಟೆ ಡೀಮ್ಡ್ ಟು ಬಿ ಯುನಿವರ್ಸಿಟಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಕೇವಲ “ಮೇಲ್ವದರದ ಬಳಕೆ ಆಧಾರಿತ ಅವಲಂಬನೆ”ಯಿಂದ “ನಾವೀನ್ಯತೆ ಆಧಾರಿತ ಪ್ರೌಢಿಮೆ”ಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವುದು ಒಂದು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

KEYWORDS: ಜೆನ್ ಜಿ (Generation Z), ಮೊಬೈಲ್ ಅವಲಂಬನೆ, ಡಿಜಿಟಲ್ ವ್ಯಸನ, ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ, ಡಿಜಿಟಲ್ ನೈರ್ಮಲ್ಯ.

ಪೀಠಿಕೆ: ಭಾರತದ ಮಹಾನ್ ಮೊಬೈಲ್ ಕ್ರಾಂತಿ

ಭಾರತದ ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 1990ರ ದಶಕದ ಉದಾರೀಕರಣವು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಮೈಲಿಗಲ್ಲು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಅತಿಯಾದ ಸುಂಕದ ದರಗಳಿಂದಾಗಿ ಮೊಬೈಲ್ ಕೇವಲ ಉನ್ನತ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಜನವರಿ 2000 ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ NTP99 (ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದೂರಸಂಪರ್ಕ ನೀತಿ 1999) ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತಂದಿತು.

ಆದಾಯ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾದರಿ: ಈ ನೀತಿಯು ಉದ್ಯಮವನ್ನು ದುಬಾರಿ ‘ಸ್ಥಿರ ಪರವಾನಗಿ’ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ‘ಆದಾಯ ಹಂಚಿಕೆ ಮಾದರಿ’ಗೆ (Revenue-Sharing Model) ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿತು.

ಸುಂಕದ ಇಳಿಕೆ: ಇದರ ನೇರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮೊಬೈಲ್ ಸುಂಕದ ದರಗಳಲ್ಲಿ 90% ರಷ್ಟು ಭಾರಿ ಕಡಿತ ಸಂಭವಿಸಿತು.

ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ: ಪ್ರೀಪೇಯ್ಡ್ ಯೋಜನೆಗಳ ವ್ಯಾಪಕ ಬಳಕೆಯು ಪೋಷಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಡಿಜಿಟಲ್ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಾಧನವಾಯಿತು, ಇದು ಮೊಬೈಲ್ ಹರಡುವಿಕೆಗೆ ವೇಗ ನೀಡಿತು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ: ಡಿಜಿಟಲ್ ಭೂದೃಶ್ಯದ ಸಮೀಕ್ಷೆ

ಭಾರತದ ಡಿಜಿಟಲ್ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಶೋಧನಾ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಢೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ:

ಸಂಶೋಧಕರು/ಸಂಸ್ಥೆ	ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯ	ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು
ಸಿಂಗ್ (2013)	ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ	ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್ ಅನಿವಾರ್ಯ; ಇದರ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯು ತೀವ್ರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಭಾವನೆಯನ್ನು (Social Exclusion) ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠ (2022)	ಬ್ಯಾಂಡ್ ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೆ	21-25 ವರ್ಷದ ಯುವಕರು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಐಫೋನ್‌ಗಿಂತ ಸ್ಯಾಮ್‌ಸಂಗ್‌ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ; ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮುಂದೆ ಬೆಲೆ ಈಗ ದೊಡ್ಡ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿಲ್ಲ.
HP ಜಾಗತಿಕ ಸಮೀಕ್ಷೆ (2020)	ಉದ್ಯೋಗಸ್ಥಳದ ಏಕೀಕರಣ	18-29 ವರ್ಷದ ಯುವಕರಲ್ಲಿ 20% ರಷ್ಟು (5 ರಲ್ಲಿ 1) ಮಂದಿ "ಟೆಕ್ ಶೇಮ್" (ತಾಂತ್ರಿಕ ಮುಜುಗರ) ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾರೆ; ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಾದಾಗ ಇತರರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಇವರಲ್ಲಿದೆ.
ಇಂಡಿಯಾ ಟುಡೇ ವರದಿ	ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರವೇಶ	ಭಾರತೀಯ ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ 70% ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಮೊಬೈಲ್ ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ, ಕೇವಲ 23% ರಷ್ಟು ಮಂದಿ ಮಾತ್ರ ಪಿಸಿ (PC) ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ; ಮೊಬೈಲ್ ಮಾಹಿತಿ ಯುಗದ ಏಕೈಕ ದ್ವಾರವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ದೈಹಿಕ, ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲಿನ ಸವಾಲುಗಳು

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರಿಣಾಮ: ಮೊಬೈಲ್ ಫೋನ್‌ಗಳು ಇಂದಿನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ “ಸಂವಹನ ಭೇದಕ” (Conversational Breaker) ಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ನೋಟಿಫಿಕೇಶನ್‌ಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಅಭ್ಯಾಸ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಭಜಿತ ಗಮನವು ಅವರ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ (Executive Functioning) ಮೇಲೆ ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದು, ಭಾವನಾತ್ಮಕ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮತ್ತು ಆಳವಾದ ಏಕಾಗ್ರತೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ದೈಹಿಕ ಆರೋಗ್ಯ:

- **ಮೆಲಟೋನಿನ್ ದಮನ:** ‘ಜೆನ್ ಜಿ’ ತಲೆಮಾರಿನ ಸುಮಾರು 29% ಯುವಜನತೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ನಂತರವೂ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ನೀಲಿ ಬೆಳಕು ಮೆಲಟೋನಿನ್ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸಿ, ನಿದ್ರಾಹೀನತೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾಪಕ ಶಕ್ತಿಯ ಮರುಸಂಗ್ರಹಣೆಯ ವೈಫಲ್ಯಕ್ಕೆ (Memory Consolidation Failure) ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ.
- **ಬಾಲ್ಯದ ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷ:** ಹೊರಾಂಗಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ, 2050 ರ ವೇಳೆಗೆ ಭಾರತದ ಸುಮಾರು 50% ರಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳು ದೃಷ್ಟಿ ದೋಷಕ್ಕೆ

ಒಳಗಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ ಎಂದು ವೈದ್ಯಕೀಯ ವರದಿಗಳು ಎಚ್ಚರಿಸಿವೆ.

- **ಜಡ ಜೀವನಶೈಲಿ:** ವರ್ಕವಲ್ ಲೋಕದ ತೀವ್ರ ಆಕರ್ಷಣೆಯು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೈಹಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಿಸಿ, ಬಾಲ್ಯದ ಬೊಜ್ಜಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ: ಡಿಜಿಟಲ್ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದರೂ, ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಯುವಜನತೆ ತೀವ್ರ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. 69% ರಷ್ಟು ಯುವಜನತೆ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಇಲ್ಲದೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕಳೆಯಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದ 'ತೀವ್ರ ತಳಮಳ'ಕ್ಕೆ (Acute Distress) ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತೌಲಿಕ ವಿಕಲಾಂಗತೆ: ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ:

ಜಾಗತಿಕ ಹೋಲಿಕೆ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಕ್ರಿಯತೆ: ಭಾರತದ 'ಜೆನ್ ಜಿ' ಮೊಬೈಲ್ ಅನ್ನು ಕೇವಲ ಮನರಂಜನೆಗೆ ಬಳಸದೆ, ನಾಗರಿಕ ಪ್ರತಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಕೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದೆ. 2008ರ ಮುಂಬೈ ದಾಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು "ಶಾಂತಿಗಾಗಿ ನಡಿಗೆ" ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮೊಬೈಲ್ ಸಂವಹನದ ಮೂಲಕವೇ 20,000 ಪ್ರತಿಭಟನಾಕಾರರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕಾಶ್ಮೀರ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲೂ ಯುವಜನತೆ ಮೊಬೈಲ್ ಬಳಸಿ 'ಬಳಕೆದಾರ-ನಿರ್ಮಿತ ಸುದ್ದಿ'ಗಳನ್ನು (User-Generated News) ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ.

ಆಂತರಿಕ ಸನ್ನಿವೇಶ (ನಗರ vs ಗ್ರಾಮೀಣ): ಮೊಬೈಲ್ ಭಾರತದ ಅರ್ಧಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ತಲುಪಿರುವ ಏಕೈಕ ಪ್ರಬಲ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿದೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆದಾರರು ದಿನಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿ 8 ಗಂಟೆಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಸ್ಟ್ರೀಮ್ ಮೇಲೆ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು 50% ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನರನ್ನು ತಲುಪಿ ಸಂಪರ್ಕ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿದೆ.

ವ್ಯಸನದ ರಚನೆ: ಆಪ್ತಗಳು ಮತ್ತು ನಕಾರಾತ್ಮಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು

ಇನ್‌ಸ್ಟಾಗ್ರಾಮ್ ಮತ್ತು ಸ್ನಾಪ್‌ಚಾಟ್‌ನಂತಹ ಆಪ್‌ಗಳು "ಅನಿಶ್ಚಿತ ಪ್ರತಿಫಲ ಸಂರಚನೆ"ಯ (Uncertain Reward Structure) ಮೂಲಕ ಬಳಕೆದಾರರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತವೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಬಾಲಿವುಡ್ ರಿಂಗ್‌ಟೋನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಗೇಮಿಂಗ್‌ನಂತಹ 'ಮನರಂಜನಾ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಸೇವೆಗಳು' (Entertainment VAS) ಯುವಜನರನ್ನು ಡಿಜಿಟಲ್ ವ್ಯಸನದ ಬಲೆಗೆ ಬೀಳಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು: ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿನ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಅಸ್ವಸ್ಥತೆ ಅಥವಾ ಕೋಪದ ಉದ್ವೇಗಗಳಿಂದ (Domestic Chaos Or Tantrums)

ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯುವಜನತೆ ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಪರಿಚಿತರ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅಪಾಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ:

- **ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸದ ಬಲೆ:** ಪೋಷಕರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅಪರಿಚಿತರೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮ ಖಾಸಗಿ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
- **ಸೈಬರ್-ಬ್ಲಾಕ್‌ಮೇಲ್:** ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡ ಖಾಸಗಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಡೆಯುವ ಸುಲಿಗೆ.

ಮಾರಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು: ಈ ಡಿಜಿಟಲ್ ವಂಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ದತ್ತಾಂಶ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳು ಯುವಜನತೆಯನ್ನು ಸೈಬರ್-ಅಪರಾಧ ಸಂಬಂಧಿತ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳಂತಹ ತೀವ್ರ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಗೆ ತಳ್ಳುತ್ತಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ-ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು

ಮುಖಾಮುಖಿ ಸಂವಹನವು ಇಂದು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದರೂ ಡಿಜಿಟಲ್ ಆಗಿ ದೂರವಿರುವ ವಿಚಿತ್ರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದಾದರೆ, 20% ಯುವಜನರಲ್ಲಿರುವ “ಟೆಕ್ ಶೇಮ್” ಅವರ ಸಂಬಂಧ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ಕೇವಲ “ಮೇಲ್ಮದರದ ಬಳಕೆ”ಯದಾಗಿದೆ (Shallow Consumption) ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ಇವರನ್ನು ಕೇವಲ “ಡಿಜಿಟಲ್ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿ” ಉಳಿಸದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ “ನಾವೀನ್ಯತೆಯ ಸ್ತಂಭಗಳನ್ನಾಗಿ” (Pillars Of Innovation) ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕಿದೆ.

ಕಾರ್ಯತಂತ್ರದ ಪರಿಹಾರಗಳು ಮತ್ತು ಪೋಷಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳು

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ನಮ್ಮನ್ನು ಗುಲಾಮರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಈ ಕೆಳಗಿನ “ಸುಧಾರಣಾ ಚೌಕಟ್ಟು” ಅತ್ಯಗತ್ಯ:

- **ಕಡ್ಡಾಯ I:** ವಯಸ್ಸಿನ ಮಿತಿ (Clinical Age-Gating): 2 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶೂನ್ಯ ಸ್ಕ್ರೀನ್ ಸಮಯ ಮತ್ತು 5 ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಮಿತಿಯನ್ನು ಹೇರುವುದು.
- **ಕಡ್ಡಾಯ II:** ಸ್ಕ್ರೀನ್-ಮುಕ್ತ ವಲಯಗಳು (Screen-Free Zones): ಊಟದ ಮೇಜು ಮತ್ತು ಮಲಗುವ ಕೋಣೆಗಳನ್ನು “ಅನಲಾಗ್ ವಲಯ”ಗಳೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಮುಖಾಮುಖಿ ಸಂವಹನಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವುದು.
- **ಕಡ್ಡಾಯ III:** ಡಿಜಿಟಲ್ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ಭದ್ರತೆ (Digital Hygiene & Security): ಬಯೋಮೆಟ್ರಿಕ್ ಪಾಸ್‌ವರ್ಡ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿನ “ಉಚಿತ ವೈ-ಫೈ” ಎಂಬ ಸೈಬರ್ ಬಲೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ

ಮೂಡಿಸುವುದು.

- **ಕಡ್ಡಾಯ IV:** ಬಳಕೆಯಿಂದ ಸೃಜನೆಯತ್ತ ಬದಲಾವಣೆ (Consumption To Creation): ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ಕೇವಲ ತಾಂತ್ರಿಕ ಬಳಕೆಯ ಬದಲಿಗೆ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ (Automation) ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೃಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬೇಕು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಭಾರತದ ‘ಜೆನ್ ಜಿ’ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವ ಮೊಬೈಲ್ ಒಂದು “ಎರಡು ಅಂಚಿನ ಕತ್ತಿ”. ಈ “ಡಿಜಿಟಲ್ ಹೊಕ್ಕುಳಿಬಳ್ಳಿ”ಯು ಜಾಗತಿಕ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಜೊತೆಗೆ ಯುವಜನತೆಯ ಮಾನಸಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುವ ಅಪಾಯವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ. ನಾವು ಈಗಲೇ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ, ನಮ್ಮ ಯುವಶಕ್ತಿಯು ಕೇವಲ “ಡಿಜಿಟಲ್ ಜಡಮತಿಗಳು ಅಥವಾ ಅವಲಂಬಿತರು” (Digital Retards / Dependents) ಆಗಿ ಉಳಿಯುವ ಅಪಾಯವಿದೆ. ಅವರನ್ನು ಸಮರ್ಥ “ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಂತ್ರಿಕ”ರನ್ನಾಗಿ (Digital Wizards) ರೂಪಿಸುವುದು ಇಂದಿನ ತುರ್ತು ಅಗತ್ಯ. ಡಿಜಿಟಲ್ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗಿಂತ ವ್ಯಸನ ತಡೆಗಟ್ಟುವಿಕೆಯೇ ಪರಮ ಔಷಧ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. Asif, M., (2025), Mobile Phone Addiction Is Destroying Gen Z: Learn Risks, Business Universe.
2. Jayasurya, T., Subaash, S., & Dr. Swapna, H. R., Perception Of Gen Z On Smartphones, [ಸ್ಥಳ ಅಲಭ್ಯ]: International Journal Of Research And Analytical Reviews (IJRAR).
3. Sengupta, C., & Dutta, S. (Eds), (2023), Connect 2022–2023: Technology And Gen–Z, I.C.T Society, Loreto College.
4. Shrestha, S., (2022), Influencing Factors On Consumer Buying Behaviour Of Smart Phones, Research Repository.
5. Singh, A., Yadav, A., & Kumar, S., Effects Of Mobile Phone On Youth, Quantitative Survey Report.